

Ajudem les famílies nouvingudes!

Petit document de diàleg amb les AMPA.

Diàleg amb vosaltres, les AMPA

A **FAPAES** fa una colla d'anys que parlem amb vosaltres, les AMPA, sobre l'acollida i la integració de les famílies nouvingudes. D'ençà que la immigració s'ha convertit en una realitat evident, hem cregut que les associacions de mares i pares podeu jugar un paper important en l'ajut a aquestes famílies.

Ja fa uns quants anys (ho recordareu) que organitzàvem un congrés específicament centrat en aquesta qüestió, i en tot moment, abans i després, hem provat d'aportar-vos reflexions i idees pràctiques. Tenim recursos per ajudar aquelles que, tot de cop, un dia, aterren a casa nostra i han de començar-hi a viure, i val la pena fer-los servir.

Ja fa dos anys que editàvem el "Llibret de suport a les AMPA per a l'acollida i la integració de famílies d'alumnes nouvinguts", que tan bona rebuda va tenir, i que va ser, després, posat en pràctica mitjançant sessions de formació.

Ara, com a continuació de la col·lecció "Ajudem les famílies nouvingudes" ens plau fer-vos arribar aquest "Petit document de diàleg amb les AMPA", amb l'esperança que sigui un pas més, també útil, en aquest procés de suport.

El document és un resum, breu, d'aquelles preguntes més significatives que, durant la tercera fase del projecte, ens heu fet les AMPA que hi heu participat. Hem considerat interessant recollir-les i donar-los, a més, una resposta ràpida però clara. Reprodueix, per tant, de manera sintètica, el diàleg que hem mantingut amb vosaltres.

No és un document definitiu. Seguim-ne parlant.

1. Com aconseguim que les famílies nouvingudes siguin part més activa de l'AMPA?

Pel que fa a la participació en l'AMPA dividim les famílies, només per entendre'ns (sabent que és una divisió poc rigorosa), en tres grups:

- El primer grup (sovint el més reduït) està format per aquelles famílies que han decidit dedicar una part del seu temps lliure a l'AMPA i a l'escola: són membres "actius" de l'AMPA, formen part de la Junta o de les comissions i lideren diverses activitats i serveis que l'AMPA gestiona.

- El segon grup el formen les famílies disposades a col·laborar amb l'associació si se'ls ho demana, si és necessari. De vegades formen part d'una comissió però ho fan en segon pla. Hi dediquen menys temps però ajuden quan cal i, en tot cas, intenten ser presents a les reunions.

- El tercer grup el formen les famílies poc o gens vinculades a l'AMPA (per alguna de les diverses raons que poden tenir per fer-ho); no assisteixen a les reunions i gairebé no coneixen què fa l'associació.

La desvinculació pot tenir diversos motius (alguns molt raonats, d'altres potser no tant) i ha de quedar clar que no és sinònim de desinterès per l'educació dels fills: pares i mares poc participatius en una AMPA no vol dir pares i mares que dediquen poc temps a educar.

Sigui com sigui, i com que creiem fermament que una presència correcta de les famílies a l'AMPA és positiva, un objectiu permanent és moure les famílies cap a esferes de major participació. **I les famílies nouvingudes han de ser un grup on actuem especialment:** normalment són

famílies de baixa participació a l'AMPA i amb poca perspectiva d'augmentar-la, si no les ajudem. Tres coses senzilles que podem fer:

- PRESENTAR L'AMPA A LES REUNIONS D'INICI DE CURS:** en aquestes reunions hi són presents totes les famílies, també les nouvingudes. És un bon moment, doncs, per establir-hi canals de comunicació i estrènyer lligams. L'AMPA ha de fer-los saber que pot ajudar-les i ha d'oferir-los opcions per col·laborar-hi.

- APROFITAR MOMENTS EN QUÈ LES FAMÍLIES ES POSEN EN CONTACTE AMB EL CENTRE:** hi haurà altres moments, durant el curs, que les famílies (totes) hauran de prendre contacte amb el centre: sol·licitud de beques i ajudes econòmiques, recollida i lliurament dels llibres de reutilització, fins i tot festivitats. Són molt bons moments per tornar a establir vincles amb les famílies nouvingudes.

- PARTICIPAR EN EL PLA D'ACOLLIDA DEL CENTRE:**

habitualment, els Ajuntament són els qui adrecen a un centre els alumnes nouvinguts, quan la seva família vol escolaritzar-los amb el curs ja iniciat. En aquest moment, el centre activa el seu Pla d'acollida, establint una reunió amb la família (en la qual, probablement, hi assistirà el professorat de l'aula d'acollida, si el centre en té). Aquesta pot ser una altra bona ocasió per iniciar el contacte amb la família nouvinguda. Podrem explicar què fa i com funciona l'AMPA i podrem interessar-nos per la situació de la família (moltes famílies nouvingudes es troben en un entorn desconegut i han de fer moltes gestions en el moment d'arribada que poden ser complicades si no coneixes el sistema). L'AMPA pot ser un punt de referència i d'assessorament per aquestes famílies i podem aprofitar també per explicar-los els seus deures: assistir a les reunions amb el tutor, llegir la informació que se'ls fa arribar des del centre, fer seguiment en l'educació dels seus fills...

2. Quines bones pràctiques estan fent les AMPA per acollir famílies nouvingudes?

Més enllà de les idees del punt anterior, que són bàsiques, podem aplicar-ne moltes altres, de menor o major complexitat. Aquestes són algunes que, en aquests moments, s'estan posant en pràctica a Catalunya:

•**TREBALLADORS/ES SOCIALS:** algunes AMPA han decidit professionalitzar l'atenció a les famílies i han contractat una persona formada en Treball Social. Algunes de les seves funcions poden ser: fer l'acollida a la família, seguiment social en les situacions que ho requereixi, assessorament i orientació en recursos i serveis, etc.

•**FAMÍLIES ENLLAÇ:** famílies de l'escola que acompanyen durant el curs les famílies nouvingudes. Les ajuden a resoldre dubtes i problemes de tot tipus, relacionats amb la seva vida quotidiana, i poden ser un punt de referència en el municipi. Les famílies enllaç, estan en contacte permanent amb l'equip de professorat, amb qui intercanvien informacions útils.

•**GRUPS DE CONVERSA DE CATALÀ:** espais de formació oral a nivell inicial. La família nouvinguda rep una primera ajuda per a poder relacionar-se amb el seu entorn a partir de conversa sobre situacions quotidianes. Una experiència similar són les parelles lingüístiques. Diverses administracions locals donen ajut per aquestes iniciatives, o bé es promouen des d'altres serveis amb els quals podem estar en contacte, si se'ns fa difícil coordinar les parelles, per adreçar-hi famílies autòctones i nouvingudes.

•**ACTIVITATS FESTIVES, CULTURALS I FORMATIVES:** des de l'AMPA es poden promoure activitats adreçades a l'alumnat i a les famílies. Mitjançant aquestes activitats, que demanen voluntaris, podem prendre contacte amb moltes famílies i promoure que participin activament a l'AMPA. Algunes activitats poden ser festives (festa de final de curs, gimcanes, discoteca, actuacions dels grups de l'escola o dels extraescolars, sopars temàtics...), culturals (setmana cultural, intercanvi de cultures...) o formatives (tallers extraescolars, cursos de català o informàtica pels pares...).

•**FONS SOCIALS:** si l'AMPA disposa de recursos econòmics suficients i s'acorda poder destinar part d'aquest pressupost a algun programa social, es poden crear fons socials per ajudar a finançar part d'algunes despeses com sortides obligatòries curricular, material didàctic, etc. Cal anar amb molt de compte si es vol emprendre aquesta iniciativa per establir uns barem clars, coherents, equitatius i justos.

En qualsevol cas, es prengui la iniciativa que es prengui, és aconsellable fer-ho de manera planificada. Planificar vol dir el contrari de fer accions improvisadament, sense visió global de què es vol aconseguir, quan es vol aconseguir i què es farà per aconseguir-ho. Val la pena pensar les coses abans de fer-les, per tal d'obtenir-ne un millor rendiment.

La Secretaria per a la Immigració té editada una "Guia d'experiències per al foment de la convivència des del teixit associatiu", que aporta idees per planificar i engegar accions i que, a més, inclou múltiples bones pràctiques que poden ser-vos útils.

Xarxarnet-org (entitats i voluntaris) ofereix també informació/assessorament sobre gestió de projectes.

3. Com superem les dificultats idiomàtiques en les entrevistes amb les famílies nouvingudes?

•**GENERALITAT DE CATALUNYA:** servei de traducció que es pot fer servir sempre i quant el centre no disposi de cap altre recurs d'acollida que pugui fer l'acompanyament lingüístic. Es pot utilitzar un màxim de tres cops per curs i alumne/a (una traducció presencial i dues telefòniques) i s'ha de sol·licitar a través de la pàgina web http://xtec.cat/lic/nouvingut/professorat/prof_com_traduccio1.htm

•**CONSELL COMARCAL:** en el cas de que el servei que posa a disposició la Generalitat fos insuficient, es pot consultar si el consell comarcal del nostre municipi té aquest servei.

•**FAMÍLIES O ALUMNAT TRADUCTOR:** un recurs molt emprat és fer traduccions a través d'alumnes o famílies que ja coneixen la llengua catalana o castellana. És una bona opció, ja que d'aquesta manera també donem responsabilitat a qui fa de traductor. No obstant, hem de tenir en compte que en algunes entrevistes amb pares i mares es tracten temes privats i que, per tant, en aquestes ocasions serà millor fer servir un professional que es regeixi pel secret professional i la confidencialitat de la informació.

4. Quines vies de comunicació podem fer servir per contactar amb les famílies?

La comunicació amb les famílies nouvingudes és fonamental. Ho és amb totes les famílies del centre, si volem tenir-les implicades en allò que fa l'AMPA, però ho és especialment amb aquelles que acudeixen menys a les reunions i que tenen menys presència al centre. Només amb una bona comunicació podrem superar problemes de poca assistència i manca de participació. Recomanem:

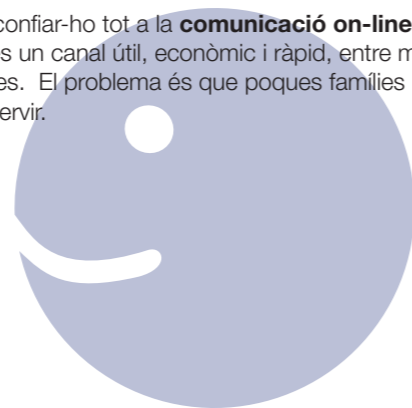
- Fer servir sobretot les **notes informatives**: és un sistema tradicional, de major cost i menor comoditat que la comunicació informàtica, però que garanteix un alt índex de lectura per part de les famílies. Hi ha qui argumenta, també, que compleix una funció educadora important, en fomentar la responsabilitat de l'infant/jove a l'hora de transmetre la nota i una lectura conjunta amb el pare/mare.

- Fer servir el **telèfon**: no pot ser, sens dubte, el sistema habitual de comunicació, però sí que ens serà molt útil per mantenir el contacte amb famílies nouvingudes que tinguin poca assistència al centre i amb les quals necessitem estar comunicades sovint.

- Demanar, quan sigui necessari, la **col·laboració dels tutors**: en alguns casos, quan la informació a transmetre és important podem demanar-la (per exemple, mitjançant anotacions a les agendes), per tal de garantir que la informació arriba a les famílies.

- No confiar-ho tot a la **comunicació on-line (web, blog, email)**: és un canal útil, econòmic i ràpid, entre molts altres avantatges. El problema és que poques famílies nouvingudes el faran servir.

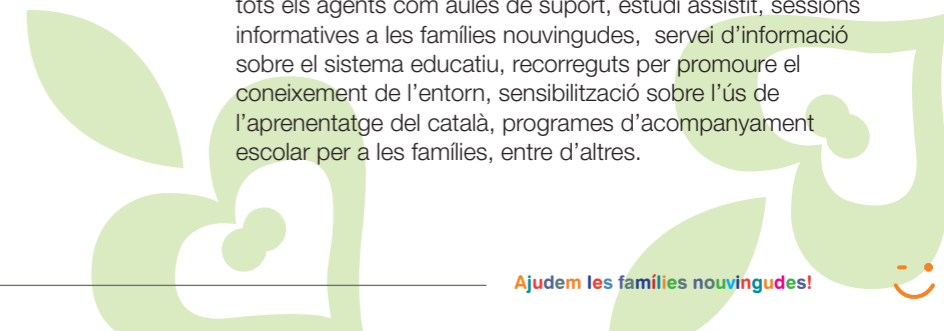

5. Quins recursos ofereix la Generalitat per tractar amb famílies nouvingudes, sobretot aquelles d'origen magrebí?

A banda del servei de traducció que posa a disposició la Generalitat per a facilitar la comunicació amb aquestes famílies, cal conèixer altres recursos. A grans trets:

- A la **web www.gencat.cat/benestar** hi trobareu diferents materials formatius i de sensibilització relacionats amb el fet migratori (per exemple, guies d'acollida, en diferents idiomes, on es presenten els diferents sistemes d'habitatge, sanitat, educació, treball i veïnatge, entre d'altres). En aquesta mateixa web hi trobareu informació sobre subvencions a entitats per a la gestió de programes i activitats d'integració social de persones estrangeres immigrades i catalanes retornades (Secretaria per a la immigració).

- **Plans educatius d'entorn**: Són instruments en què, coordinant i dinamitzant tots els agents que intervenen en l'educació, es pretén donar resposta a aquelles necessitats educatives que es presenten en el municipi. S'adrecen a tot l'alumnat, i a tota la comunitat educativa, però amb una especial sensibilitat als sectors socials més desfavorits, com és el cas de famílies nouvingudes. Engegar un pla educatiu d'entorn depèn de l'Ajuntament del municipi i la Generalitat de Catalunya. En cada municipi en PEE s'organitzen en comissions on podem ser-hi representants. D'altra banda, dins de les línies d'intervenció marcades en general com l'afavoriment a l'èxit escolar (línea d'intervenció 1) o l'acollida de l'alumnat i les famílies que s'incorporen a la zona (línea d'intervenció 5) es poden engegar projectes conjunts entre tots els agents com aules de suport, estudi assistit, sessions informatives a les famílies nouvingudes, servei d'informació sobre el sistema educatiu, recorreguts per promoure el coneixement de l'entorn, sensibilització sobre l'ús de l'aprenentatge del català, programes d'acompanyament escolar per a les famílies, entre d'altres.

6. Què podem fer en el cas de l'alumnat amb dificultats idiomàtiques si el centre no té aula d'acollida?

Diversos centres no disposen d'aula d'acollida i, en canvi, hi ha dificultats idiomàtiques d'alguns alumnes, que minven les seves possibilitats de seguir les classes.

En aquests casos, podem col·laborar des de l'AMPA:

- Organitzant activitats extraescolars que permetin aprendre la nostra llengua catalana, aprofitant programes com ara "Xerrem" (Coordinadora d'Associacions per la Llengua" o el "Voluntariat per la llengua" (Centre per a la Normalització Lingüística).
- Buscant suport a les diferents entitats del municipi (Associacions de veïns, Centre de Normalització Lingüística...)

7. Com trencar amb els prejudicis que fan difícil la convivència?

Deia Albert Einstein que "és més fàcil desintegrar un àtom que un prejudici".

És ben sabut que en qüestions de convivència entre col·lectius diferents (diferents en procedència, gènere, edat, cultura o religió) hi intervenen factors que, de vegades, passen desapercibuts: els prejudicis. Si heu detectat que en el vostre centre aquest problema és important, heus aquí un parell de propostes:

- **Engagar i conduir, des de l'AMPA, un projecte de millora de la convivència:** sota aquest gran paraigües s'hi poden fer moltes coses: concursos de fotografia, cinefòrum, cicles de xerrades multiculturals (impartides per experts o bé per famílies novingudes, que expliquen la seva experiència. Podeu vehicular aquestes activitats variades sota la definició d'un eix temàtic, diferent cada curs.

- **Alguns materials editats us poden donar moltes altres idees.** Us en destaquem un, per la seva, perquè és ric i interessant: "Manual pràctic per combatre prejudicis i rumors sobre la diversitat ètnica", del Consell Comarcal del Vallès Occidental.

8. Quines són les primeres grans necessitats d'aquestes famílies?

El moment on es present, habitualment, les majors necessitats d'una família novinguda és en l'arribada al nou municipi acollidor. Per tant, és el moment on l'AMPA pot afavorir més la seva integració. Provem de fer coses com aquestes:

- Un esforç inicial per entendre en quina situació es troben. Posem-nos en la seva pell i pensem que han patit un procés de desarrelament de la seva terra, deixant, potser, part de la seva família al país d'origen. Arriben a un país diferent, amb una llengua diferent i amb un sistema sanitari, educatiu, d'habitatge i laboral diferent.
- Participem, si és possible, en el Pla d'Acollida del Centre (vegeu resposta 1).
- Oferim-nos com a agents de suport en els tràmits i gestions pertinents.
- Ajudem-los a entendre el sistema educatiu català (quina estructura té, quines sortides professionals, itineraris formatius...).
- Organitzem algun projecte per lligar-los al resta de famílies del centre.

Pere Vergés, 1 8è 14a
08020 Barcelona
Telf: 93 278 21 43
Fax: 93 278 12 97
a/e: fapaes@fapaes.net
www.fapaes.net

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Acció Social
i Ciutadania**